

Die Haghe

125 jaar

Mei 2015
125e jaargang nr. 3
verschijnt 6 x per jaar

Beschermvrouwe H.K.H. Prinses Beatrix

LEDENBERICHT

Nieuws over de lustrumviering

2 oktober nadert met rasse schreden! Het programma voor het lustrum krijgt steeds duidelijker vorm. Wat kunt u verwachten van het symposium in de Pleinzaal van Sociëteit De Witte? Bij binnenkomst worden oude diabeelden vertoond van de geschiedenis van Die Haghe, verzameld en bewerkt door Piet Gispén. Om 15.00 uur zal het symposium worden geopend. Het thema is: historische beelden in de Haagse openbare ruimte. Er zijn vier sprekers: prof.dr. Henk te Velde schetst een beeld van belangwekkende figuren uit de Nederlandse geschiedenis; dr. Jan Hein Furnée spitst dit toe op Den Haag; drs. Liesbeth van Abbe-Keyzer geeft aan hoe je vanuit kunsthistorisch oogpunt kunt kijken naar beelden; beeldhouwer Loek Bos schetst zijn visie op het maken van een (stand)beeld. Het geheel wordt voorgezeten door ons erelid drs. Diederick Cannegieter. De muzikale omlijsting wordt verzorgd door de Flageolettes die muziek uit de afgelopen vijftig jaar ten gehore zullen brengen. Deze feestelijke middag zal om 17.00 uur worden afgesloten met een borrel waar we het glas zullen heffen op de toekomst van Die Haghe.

In de Pleinzaal – die wij om niet ter beschikking krijgen van De Witte – kunnen 200 mensen het symposium bijwonen. Genodigden en donateurs voor het jubileumboek hebben gratis toegang tot symposium en borrel. Wilt u er op 2 oktober

ook graag bij zijn, meldt u zich dan aan via: aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039, en maak 10 euro over op rekening NL49 INGB 0000 0717 91 t.n.v. Geschiedkundige Vereniging Die Haghe. De inschrijving is definitief na ontvangst van de betaling, in volgorde van binnenkomst. In het volgende Ledenbericht meer nieuws over de lustrumviering.

Activiteiten voor de leden

Bezoek aan het Daltoncollege

Kees van Kooten en Wim de Bie leerden elkaar hier kennen, maar ook andere bekende Nederlanders zaten er op school. Het gebouw is door de architecten Co Brandes en D.C. van der Zwart ontworpen in de stijl van de Nieuwe Haagse School en bevat diverse kenmerken van de Art-Deco. Na een bouwperiode van vier jaar werd het in 1933 in gebruik genomen. Aan gevel en binnenzijde zijn verschillende kunstwerken te bewonderen van onder anderen Jan Altorf en Antoon Molkenboer. Zowel van buiten

AGENDA

15 mei
Bezoek aan het Daltoncollege

27 mei
Hofjeswandeling

12 juni
'Die Haghe Mesdag-dag'

20 juni
Rondwandeling Loosduinen in de Tweede Wereldoorlog

PostNL
Port Betaald

als van binnen is het een lust voor het oog. De school is speciaal ontworpen voor de Dalton-lesmethode die in de jaren twintig van de vorige eeuw op de voorloper van het Haagse Daltoncollege, de Vijfde Hogere Burgerschool, werd geïntroduceerd. Op 15 mei zal de rector van de school ons een rondleiding door het fraaie gebouw geven.

Datum: vrijdag 15 mei
Aanvang: 15.30 uur
Locatie: Aronskelkweg 1
Kosten: 3 euro
Maximaal 15 personen (alleen voor leden)
Aanmelden: vanaf 6 mei via aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039

Hofjeswandeling

Het Heilige Geesthofje aan de Paviljoensgracht.

Coos Wentholt zal u op 27 mei rondleiden met als startpunt de maquette van de Joodse buurt in het Atrium van het stadhuis aan het Spui. Via die buurt, achter de Nieuwe Kerk, lopen we naar de Paviljoensgracht langs het standbeeld van Spinoza naar het Heilige Geesthofje en dan naar de Lange Beestenmarkt en de Brouwersgracht. We bezoeken de Hof van Wouw en gaan vervolgens naar de Geefhuisjes aan het Hoge Zand

om te eindigen in het Distilleerderijmuseum Van Kleef. Daar krijgen we een kleine proeverij.

Datum: woensdag 27 mei
Aanvang: 14.00 uur
Locatie: Atrium Stadhuis (bij maquette Joodse buurt)
Kosten: 10 euro
Maximaal 20 personen (alleen voor leden)
Aanmelden: vanaf 6 mei via aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039

'Die Haghe Mesdag-dag'

Op vrijdag 12 juni hebben we in beide Mesdag-musea rondleidingen geboekt. Hendrik Willem Mesdag wordt in 2015 uitvoerig herdacht vanwege het feit dat hij 100 jaar geleden is gestorven en een belangrijke rol in het culturele leven van Den Haag heeft gespeeld. Mesdag was aanvankelijk bankier, maar kon na een erfenis voor zijn vrouw Sientje Mesdag-van Houten stoppen met zijn werk en de overstap naar het kunstenaarschap maken. Al snel won hij een belangrijke prijs in de Parijse salon, wat zijn grote doorbraak betekende. Hij specialiseerde zich als zeeschilder, terwijl zijn eveneens schilderende echtgenote zich toelegde op stillevens en landschappen.

Mesdag Collectie

Hendrik Willem Mesdag was naast kunstenaar ook een groot kunstverzamelaar. Vanaf 1866 bouwde hij samen met zijn vrouw Sientje een uitgelezen collectie schilderijen, tekeningen, keramiek en Japanse kunst op. In een paar jaar was de collectie zo gegroeid dat het kunstenaarspaar een museum naast hun huis aan de Laan van Meerdervoort liet bouwen waar Mesdag op zondagen zelf rondleidingen gaf. Zo werd zijn huis een ontmoetingsplaats van kunstenaars en kunstliefhebbers. Mesdag verzamelde de grootste Barbizon collectie buiten Frankrijk (Corot, Daubigny, Rousseau) en uiteraard veel werken van de Haagse School (Israels, Mauve, Weissenbruch en de gebroeders Maris) die geïnspireerd waren op die van de School van

Barbizon; beide groepen schilderden bij voorkeur landschappen en het dagelijks (boeren) leven. Naast schilderijen werd er ook toegepaste kunst verzameld als keramiek en Japanse vazen, passend in de geest van de tijd waarin Aziatische kunstnijverheid zeer populair was.

In de een uur durende rondleiding, die in kleine groepen wordt gegeven, maakt u kennis met het leven van het kunstenaarspaar, krijgt u uitleg over de prachtige kunstcollectie in het museum en bezoekt u het bijzonder ingerichte huis dat nog in authentieke staat is gebleven en waar wisselende exposities worden gehouden.

Datum: 12 juni
Aanvang: 12.00 uur
Locatie: Laan van Meerdervoort 7-F
Kosten rondleiding: 6 euro (excl. entree museum: 9 euro, gratis met museumkaart)
Introducees: 9 euro.
Maximaal per groep: 10 personen (bij meer aanmeldingen wordt een aparte tweede groep gevormd)
Aanmelden: vanaf 6 mei via aanmeldendiehaghe@hotmail.com of 06-22123039

Panorama Mesdag

Mesdag had al een internationale reputatie opgebouwd, toen hij in 1880 opdracht kreeg een panorama te schilderen, in die tijd een rage. Hij schilderde het immense schilderstuk (nu het grootste van ons land: 120 x 14 meter = 1680 m²) in een speciaal daarvoor gebouwde rotonde met behulp van zijn vrouw en enkele collega's van de Haagse School. Vanaf 1900 ging hij het zelf exploiteren en liet hij er zalen aanbouwen voor tentoonstellingen. Recent is het museum grondig verbouwd en in oppervlakte bijna verdubbeld, zodat er nog meer geëxposeerd kan worden en er meer ruimte is voor groepen, ontangsten en wisselende tentoonstellingen.

Hendrik Willem Mesdag.

Panorama Mesdag bezit een collectie van ruim 500 kunstwerken, voornamelijk van Hendrik en Sientje zelf. Daarnaast is er een interessante fotocollectie van de familie Mesdag zelf, en van vrienden en collega's, alsook albums met foto's van belangrijke gebeurtenissen en het huis aan de Laan van Meerdervoort. Tijdens de rondleiding van een uur wordt ingegaan op het leven van de Mesdags en wordt het Panorama in de context van hun andere werk geplaatst. U bezoekt uiteraard het uitkijkpunt met zicht op het grote schilderij, maar u kunt ook een wandeling beneden langs het doek maken, wat alleen onder leiding van een gids mogelijk is.

Datum: 12 juni
Aanvang: 15.30 uur
Locatie: Zeestraat 65
Kosten rondleiding: 4 euro (excl. entree museum: 8,50, gratis met museumkaart)
Introducees: 6 euro
Maximaal per groep: 20 personen
Aanmelden: vanaf 6 mei via aanmeldendieaghe@hotmail.com of 06-22123039

Rondwandeling Loosduinen in de Tweede Wereldoorlog

Op 10 mei 2015 was het 75 jaar geleden dat één van de donkerste periodes in onze geschiedenis begon met vijf dagen van oorlogvoering. In die meidagen streed Nederland tegen een Duitse overmacht en werd de 'Slag om de Residentie' uitgevochten. Ook in Loosduinen waar vliegveld Ockenburgh gelegen was, werd strijd geleverd. Maar niet alleen in de meidagen vonden daar ingrijpende gebeurtenissen plaats. Vanaf het terrein van de psychiatrische Stichting Bloemendaal werden V2's afgevuurd. De geallieerden dachten dat deze vliegende bommen in de voormalige WSM-garage, midden in Loosduinen, technisch werden gecontroleerd. Een zwaar bombardement volgde. In Loosduinen zijn meer plekken nauw verbonden met de Tweede Wereldoorlog. De Stichting Loosduins Museum zal op 20 juni een wandeling van ongeveer vijf kilometer verzorgen, tijdens welke u uitgebreid wordt ingelicht over wat hier allemaal gebeurd is in oorlogs- en bezettingstijd. Aansluitend kunt u in het museum de tentoonstelling 'Bloemendaal en Rozenburg 1940-1945' bezoeken.

Datum: zaterdag 20 juni 2015
Aanvang: 13.30 uur
Locatie: Loosduins Museum, Margretha van Hennebergweg 2A
Kosten: 6 euro
Introducees: 9 euro
Maximaal 30 personen
Aanmelden: vanaf 6 mei via aanmeldendieaghe@hotmail.com of 06-22123039

Eerste digitale Nieuwsbrief

Op 14 januari is de eerste digitale Nieuwsbrief van Die Haghe verzonden over een lezingenreeks die Marcel Teunissen in het voorjaar over enkele Haagse woonwijken gaat geven. Mocht u geen nieuwsbrief hebben ontvangen, dan komt dat omdat geen

of althans geen recent e-mailadres bij ons bekend is. Er kwam namelijk van een aantal e-mailadressen een foutmelding terug. Verder is bij een aantal leden de digitale Nieuwsbrief mogelijk als spam gezien. Als u volgende digitale nieuwsbrieven wilt ontvangen, verzoeken wij u uw huidige e-mailadres toe te sturen aan de penningmeester: ebdevries@xs4all.nl.

Publicaties

Nieuwe geschiedenis van Den Haag

In het voorwoord vraagt de (anonieme) uitgever zich af: 'Is er behoefte aan een nieuwe Haagse geschiedenis?' Hij acht 'een helder overzicht van de ontwikkeling van Den Haag niet overbodig, want aan de tien jaar geleden gepubliceerde driedelige, prestigieuze stadsgeschiedenis *Den Haag. Geschiedenis van de Stad* ontbreekt een totaalvisie, waardoor het werk een verbrokkelde indruk maakt. De wat later samengestelde Haagse Canon – vijftig geschiedenisverhalen die iedere Hagenaar moet kennen – kan nauwelijks als een geschiedkundig overzichtswerk worden beschouwd.'

De auteur van deze nieuwe geschiedenis van Den Haag, geschiedennisleraar Henk Frijters, 'koppelt', aldus nog steeds de uitgever, 'een zeer grondige kennis van de geschiedenis aan het vermogen een voor iedereen te begrijpen verhaal te vertellen.' En de auteur voegt – bescheiden – daaraan toe: 'Dit boek over Den Haag heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie. Het is grotendeels geschreven vanuit secundaire literatuur waaruit ik de originele bronnen heb geciteerd. Ik wilde alleen maar de geschiedenis van Den Haag eens op een rijtje zetten.'

In die opzet is de auteur goed geslaagd. In vogelvlucht worden de belangrijkste gebeurtenissen sinds het ontstaan van Den Haag in de dertiende eeuw kort en bondig belicht. Slechts bij de steeds verder oplopende spanningen tussen prins Maurits en Johan van Oldenbarnevelt, eindigend met de executie van de laatste op 13 mei 1619 op het Binnenhof, staat de auteur wat uitgebreider stil. Krijgt de beschrijving van de negentiende eeuw nog 39 bladzijden toegewezen, die van de twintigste eeuw moet met slechts 33 pagina's genoegen nemen. Vooral het laatste hoofdstukje, gewijd aan Den Haag na de Tweede Wereldoorlog, is wel erg summier van omvang. Hier en daar valt een onjuistheid op. Zo was de landvoogdes Margaretha van Savoye (1480-1530) niet een nicht van keizer Karel V (blz. 45), maar de tante door wie hij vanaf 1506 werd opgevoed en op wie hij zeer gesteld was. Vader Constantijn en zoon Christiaan Huygens werden niet in de Nieuwe Kerk aan het Spui begraven (blz. 115), maar in de Grote Kerk. In 2013 vond daar dan ook de grote Huygens-tentoonstelling plaats. Stadhouders Frederik Hendrik was niet een oom van de 'spilzieke Elizabeth van Bohemen' (blz. 124); wel was hij een halfbroer van de moeder van haar echtgenoot, Frederik V van de Palts, de Winterkoning (blz. 124). En laten wij op blz. 286 voor 'burgemeester Latijn' lezen: 'burgemeester Patijn'.

Waarom op de bladzijden 148/149 zoveel ruimte werd ingeruimd voor een wat uit de hand gelopen wandeling over het Voorhout door de gezusters Maria en Weijntge Uijttenbogaert en hun vriend Thomas Kien, ontging mij. En was de 'Apostasie' van Lancelot van Brederode - een verre neef van de op blz. 111 genoemde graaf Johan Wolfert van Brederode, stammend uit een bastaardtak, werkelijk zo belangrijk dat van de verschijning ervan in 1659 melding moest worden gemaakt (blz. 179)? Goudsmid/juwelier en burgemeester Thomas Cletcher lijkt mij een interessantere figuur in het zeventiende-eeuwse Den Haag. De inhoud van het hoofdstukje 'Joods Den Haag' (blz. 179) zal ontleend zijn aan de studie van ir. I.B. van Creveld, *De verdwenen Buurt; drie eeuwen centrum van joods Den Haag*. Hier had een verwijzing naar het boek van Van Creveld niet misstaan. En in het twintigste-eeuwse gedeelte had de naam van wethouder Drees niet onvermeld mogen blijven. Ook al ontbeert dit boek noten, een literatuurlijst en een register, voor een globale kennismaking met het Haagse verleden is het wel

geschikt, dankzij de eenvoudige en toegankelijke verteltrant van de auteur.

Henk Frijters, *Nieuwe geschiedenis van Den Haag*. Het boek telt 306 bladzijden en is voorzien van talrijke, zwart/witte, helaas zeer kleine afbeeldingen; ISBN 978-90-73930-37-7, prijs 24,90 euro.

Gijs van Herwaarden

Den Haag in het fin de siècle

De volledige titel van deze mooi vormgegeven publicatie is: *Carel de Nerée tot Babberich en Henri van Booven. Den Haag in het fin de siècle*. De auteur Sander Bink schetst hierin een treffend beeld van het Haagse leven rond 1900. De jong overleden dandykunstenaar De Nerée was in die tijd zeer nauw bevriend met de latere (eerste) Couperusbiograaf Van Booven. Beiden waren in de ban geraakt van de drang naar het 'Schoone', het dandyisme en de decadentie, stromingen die omstreeks 1900 in artistieke kringen in zwang raakten. Zij dweepten met schrijvers en dichters als Huysmans, Mallarmé, Baudelaire en Oscar Wilde, maar ook met Louis Couperus. Diep onder de indruk waren zij van de in januari 1892 verschenen korte roman van de laatste, *Extase*. De Nerée was een tekenkunstenaar die onder andere door dit boek van Couperus werd geïnspireerd tot het vervaardigen van een serie tekeningen in Art Nouveau-stijl waarvan een aantal in het boek is opgenomen. De originelen vormen onderdeel van de tentoonstelling 'Witte nachten; Carel de Nerée tot Babberich, Henri van Booven en Louis Couperus', nog tot en met 10 mei te zien in het Louis Couperus Museum aan de Javastraat 17. Ze zijn een bezoek meer dan waard.

Tekening door C. de Nerée tot Babberich.

Sander Bink, *Carel de Nerée tot Babberich en Henri van Booven. Den Haag in het fin de siècle*, in 2014 uitgegeven bij WBooks te Zwolle in samenwerking met het Louis Couperus Museum; 64 bladzijden, met vele prachtige afbeeldingen van onder meer tekeningen van De Nerée, en veelal in kleur, ISBN 978-94-625-8064-0, prijs 14,95 euro. Dit boek is in ieder geval in het museum te koop.

Briefwisseling

In het museum is ook de door Sander Bink verzorgde en ingeleide briefwisseling tussen Henri van Booven en Hendrik de Vries te koop. De Groningse expressionistische dichter/schilder Hendrik de Vries (1896-1989) schreef op 1 augustus 1951 een brief aan de auteur Henri van Booven (1877-1964) om hem te laten weten hoeveel diens in 1904 verschenen boek *Tropenwee*, voor hem had betekend. Van Booven schreef dat boek naar aanleiding van zijn reis naar Congo in 1898. Het leidde tot een 23-tal brieven waarin niet alleen het werk van Carel de Nerée (1880-1909) en Louis Couperus (1863-1923) aan de orde komt, maar waarin de briefschrijvers ook hun oordeel geven over auteurs als Slauerhoff, Ter Braak en Du Perron. Ter afsluiting zijn niet eerder herdrukte opstellen van Van Booven over Couperus en van De Vries over De Nerée opgenomen. Boeiende lectuur!

Sander Bink, *Henri van Booven en Hendrik de Vries. Briefwisseling* verscheen in 2013 bij uitgeverij TIEM in de Prominent-reeks; 132 bladzijden, ISBN 978-90-79272-34-1; prijs 14,95.

Gijs van Herwaarden

Nieuwe leden

Mevrouw drs. G. Barents-Vermeer, mevrouw mr. J.C.W. Bogaards, de heer E. Geleijns, de heer mr. S.J.A.M. van Gend, de heer B. Hilberts, de heer mr.drs. M.J.E.M. Jager, de heer C. de Kler, de heer en mevrouw L. en B. Kraft van Ermel, mevrouw M.J. Langenberg, de heer P.A.T. Miebies, mevrouw M.L. Polak, de heer J.G. van Rijn, de heer en mevrouw M.G.M. Ruijters, de heer en mevrouw J.G. Uleman, mevrouw K. Vogt, de heer T. van Wijk, de heer dr. W.M. Witteveen, de heer F.A.M. Wubben en mevrouw E. Zantvoort.

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter
drs. F.A. Wijsenbeek

Secretaris
mw. drs. W. Goudswaard
tel: 070-3602894

Penningmeester
ir. E.B. de Vries

Leden
mw. E. Zantvoort
drs. L.A.F.H. van Tilborg
mw. drs. J.M. de Vries

Secretariaat
Valkenboslaan 5
2563 CD Den Haag
e-mail: inekegoudswaard@gmail.com

Financiën
Storting op giro 71791
(IBAN:
NL49 INGB 0000 0717 91)
t.n.v. Geschiedkundige Vereniging
Die Haghe

Info ledenadministratie en opgave nieuwe leden
ir. E.B. de Vries
Margrietstraat 9
2555 PT Den Haag
ebdevries@xs4all.nl

Redactieadres Ledenbericht
Balistraat 32
2585 XT Den Haag
e-mail: michielvdmast@gmail.com

Redacteur Ledenbericht
drs. W.M. van der Mast

Website Die Haghe:
www.haagsegeschiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe
Voor aanwijzingen auteurs en inzenden van kopij:
V.L.C. Kersing, Dienst Stadsbeheer Afdeling Archeologie, Postbus 12651, 2500 DP Den Haag, tel. 070-3536633, e-mail victor.kersing@denhaag.nl

Contributie/Opzegging
Bij opzegging van het lidmaatschap in de loop van het verenigingsjaar blijft de contributie voor dat jaar verschuldigd. Zie Statuten op website Die Haghe.